

Turbuly Lilla

Lehámló rétegek

☛ A vihar kapujában a Hevesi Sándor Színházban

Kamaraterem hiányában ritka ajándék egy-egy kamara-előadás a zalaegerszegi nézőknek. Utoljára négy évvel ezelőtt láthattuk a *Vaknyugatot*, valamint a színház néhány lakásszínházi előadással igyekezett a delikát élményekre is vágyó színházbarátok kedvében járni. A lakásszínház jó kezdeményezés volt (azért a múlt idő, mert ebben az évadban már nem működött, és a hírek szerint jövőre sem fog), de más műfaj, mint a kamaraszínház. Igény lenne mindkettőre. Erre utal, hogy *A vihar kapujában* hatodik (és lehet, hogy egyben utolsó) előadása pótszékes telházszal ment. És ha a nagyszínpadhoz képest nem is sok az a 60-70 ember, egy színháznak és a közönségének is fontos, hogy terepet kapjanak a kísérletező, bátor előadások. Nem utolsó sorban pedig a színészeknek is létérdekük, hiszen nekik sem mindegy, hogy színészi eszköztárukat bővíthetik vagy karbantarthatják-e kisebb terekben. A helyzetet az oldhatná meg, ha a Griff Bábszínház önálló játszóhelyet kaphatna, és így a kamaratermet csak a színház használhatná. Tervek vannak, belátható határidőről egyelőre nem tudni.

Addig örülhetünk az olyan ritka ajándékoknak, mint *A vihar kapujában*. A drámát Müller Péter Akutagave Rjúnoszuke novellái, valamint Kuroszava Akira ismert, 1950-ben készült filmje alapján írta. Az egyszerű történet szerint a XII. századi Kiotót polgárháború sújtja. Egy samuráj és a felesége menekül a pusztítás elől, az erdőben azonban találkoznak egy rablóval, aki az asszonyt megerőszakolja, a férjét pedig megöli. A történetet a három szereplő, valamint egy arra járó favágó mondja el – ahányan, annyiféleképpen. (A megölt samurájnak a lelkét idézik meg.)

A hely és az idő Müller Péter átiratában tulajdonképpen lényegtelen. Időtlen történetet írt, példázatot az emberi természetről, és ez az időtlenség jellemzi a Gergye Krisztián által rendezett előadást is. Zöldy Z. Gergely díszlete remek, és meghatározza az előadás alaphangját: úgy időtlen és általános, hogy hangulatában mégiscsak van valami keleti íz, főleg, amikor Gibárti Tibor fényei új jelentést adnak egyik vagy másik részletének. Így lesz a sötét csuhás koldusból (Ticz András) egyetlen pillanat alatt földöntúli, égi jelenség, így gyullad lángra az erdő egy napfelkelte tüzeiben. A mély árokkal kettévágott tér mindkét oldalán hámló, fehér fatörzseket látunk. Közülük csak hármat rögzítettek (utalva a három főszereplőre), az összes többi kileng, inog, bizonytalan, mint minden, amit az előadás szerint az

igazságról és önmagunkról megtudhatunk. A jelmezek (szintén Zöldy Z. Gergely munkái) szabásukban, jellegükben utalnak a japán öltözetekre. A szürkés, visszafogott színek között a legszembeötlőbb a feleség hófehér ruhája, amihez hozzátapad az a vöröses, szálas anyag, amivel a színpadot felszórták. Egy piros kendővel együtt a tisztaságot, a csábítást és a véres tragédiát egyaránt megidézik ezek a színek.

Az igazság mibenléte, az emlékezet működése és a valóságérzékelés mind-mind olyan kérdések, amelyeket több tudomány is vizsgál a filozófiától az orvostudomány különböző ágaiig. De ezekkel a kérdésekkel a mindennapokban is találkozunk. És nem csak azok, akiket jó- vagy balsorsuk a rendőrségre vagy a bíróságra sodor, mint *A vihar kapujában* szereplőit. Hány saját igazában biztos, megingathatatlan embert ismerünk, ahogy mindenben bizonytalanokat is. Hányszor látjuk, hogyan igazodik – tudatosan vagy tudat alatt – a mondandó különböző szempontokhoz, érzelmi vagy észérvekhez. Az előadásban erre a közös emberi tapasztalatra ismerünk rá.

Még pedig úgy, hogy mi, nézők leszünk a bíróság, nekünk vallanak a tragédia résztvevői és tanúi, minket akarnak meggyőzni a saját igazukról. Ehhez az ismétlődésekre épülő játékhoz intenzív, meggyőző színészi jelenlét szükséges. Az alaphangot Ticz András csuklyás koldusának kicsit talán hosszú, de nagyon expresszív monológja adja meg, ahogy egy háború sújtotta, erőszakba és vérbe fulladó város képét festi elénk. Baj László favágója érezhetően titkokat rejt érzelmi hullámvásárai mögé, jól gazdálkodik a mimikájával is. Madák Zsuzsanna szerzetesét vele ellentétben a hite megtartja, megőrzi a hullámvásásoktól, a furcsa tragédia mégis megérinti.

Varga Balázs vendégként érkezett a társulatba. Sokat veszítene az előadás, ha a rabló, akit alakít, megmaradna a sztereotípiák mentén, és nem lenne ennyire összetett karakter. Feket-fehér figurák mellett nem működne a főszereplő hármas bonyolult, libikókaszerűen változó kapcsolatrendszere.

Itt azonban a rablónak is vannak gyenge pillanatai, elbizonytalanodik, őt is meglepik a saját érzelmei, miközben személyiségében persze benne vannak olyan „rablókellékek”, mint a felülkerekedés vágya és az agresszió. A Mihály Péter által alakított férj áldozatként sem egyértelműen pozitív szereplő. Pénzhiánya, önzése, máskor nemtörődömsége, megint máskor tehetetlensége időnként nem csak a feleségét, a nézőt is taszítja. Pap Lujza (a feleség szerepében) nem csupán fehér ruhájával, hanem játékával is kiviláglik az előadásból. Széles érzelmi skálát jár be a legkisebb színészi túlzás nélkül. Pontos, finom, elegáns. Örök nő és egyszeri, megismételhetetlen asszony ez a feleség. Háborog az ember lelke a vidéki színészek sorsán, ha arra gondol, hogy itt van ez a nagyszerű színésznő jó húsz éve Zalaegerszegen, és hogy-hogy nem olyan ismert és elismert, ahogy az rendjén lenne?

Gergye Krisztiánt elsősorban táncosként és koreográfusként ismerjük, és ez természetesen ezen az alapvetően prózai rendezésen is látszik. A színpadkép is táncol, a kilengő fák is táncolnak, a térrendezés, a mozgások mind-mind tükrözik ezt a táncos meghatározottságot. A rabló és a férj párbajai pedig külön lehetőséget adnak, hogy megmutassa, hogy lehet a különböző szemszögekből megmutatott küzdelemmel jellemet festeni. Az előadás végén maradnak a jobbra-balra lengő fák. Kérjük mintha a vágyott igazság újabb és újabb, foltosra hámlott, meg mégsem ismerhető arcát mutatná. Minden bizonytalan.

Müller Péter: A vihar kapujában

Akutagava Rjúnoszuke novellái és Kurosava Akira filmje alapján

Játsszák: Mihály Péter, Pap Lujza, Varga Balázs, Ticz András, Baj László, Madák Zsuzsanna.

Dramaturg: Madák Zsuzsanna. Díszlet-

jelmez: Zöldy Z. Gergely. Világítás: Gibárti

Tibor. Rendezőasszisztens: Lengyel Noémi.

Rendező-koreográfus: Gergye Krisztián.

Bemutató: 2018. január 26.